No. 53. 1845.

BREDASCHE COURANT.

STAAT-, LETTERKUNDIG EN WETENSCHAPPELIJK

NIEUWS- BLAD.

Dingsdag 18 Maart.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 15den Maart.

In de zitting van de kamer der gedeputeerden van gisteren, heeft zij zich beziggehouden met de discussie over een voorstel van den heer *Chapuys de Montlaville*, strekkende om het zegel op de dagbladen af te schaffen. De commissie van onderzoek had het voorstel in dien zin gewijzigd dat er eene geëvenredigde vermindering van zegelregten zou ingevoerd worden. Bij de algemeene discussie, die echter niet lang duurde, heeft de heer *Fulchiron* de nadeelige gevolgen geschetst die de door de commissie voorgestelde vermindering voor de departementale drukpers zou hebben. Van de zijde der regering werd bij monde van den minister van finantien verklaard, dat zij tegen het geheele voorstel was. Intusschen werd tot de discussie der artikelen overgegaan, maar toen bleek het, dat er zoo veel amendementen op het oorspronkelijk voorstel waren ingediend, dat de commissie van onderzoek een nader beraad verlangde, waardoor de discussie van zelve staakte.

In de bureaux heeft de kamer zich met het onderzoek van onderscheidene bij haar ingediende voorstellen beziggehouden. Dat van den heer *de Remusat* over de incomptabiliteit van ambtenaren om gedeputeerde te zijn, is door de meerderheid in vier bureaux ondersteund, en door die van vijf andere verworpen; men heeft vrij algemeen de moeijelijkheid gevoeld om opzigtelijk dat punt een uitvoerbaar en voldoend stelsel daar te stellen. Het *Journal des Débats* rekent, dat van de leden die aan dit onderzoek hebben deelgenomen, er 191 tot de behoudende of ministeriële partij [illegible]

Een ander voorstel dat van den heer *Muret de Bord*, over de conversie der rente, heeft bijna in alle bureaux bijval gevonden. De Commissarissen voor het onderzoek er van zijn zonder verschil van staatkundige gevoelens gekozen geworden.

Daarentegen is het voorstel van den heer *Ledru Rollin*, om den cijns van verkiesbaarheid tot lid der kamer af te schaffen en de leden die de zittingen bijwonen eene schadevergoeding toe te leggen, schier in 't geheel geen bijval te beurt gevallen; slechts in één bureau is de meerderheid er voor geweest.

— Uit Zurich schrijft men van den 11den dezer:

»In de zitting van den landdag van heden is de discussie over de schadevergoeding geopend. De twaalf en twee halve kantons, die den vorigen dag gestemd hadden om de zaak betrekkelijk de vrijkorpsen aan de vroeger, op den 6den dezer, benoemde commissie te verzenden, hebben een dergelijk besluit omtrent de schadevergoeding genomen. Eene meerderheid ten voordeele van een dagbladbesluit opzigtelijk dit onderwerp, is dus niet mogelijk dan voor zooveel betreft de aanbeveling der amnestie, niet alleen aan Lucern, maar aan alle kantons, waar vervolgingen voor staatkundig misdrijf in de laatste jaren hebben plaats gehad.

Vervolgens heeft de landdag beraadslaagd over het dekreet van Lucern, betrekkelijk de inbeslagneming van de goederen der personen die in de jongste onlusten betrokken waren. Het kanton Schaffhausen had vroeger die zaak aan de aandacht van den landdag aanbevolen, maar later had dit kanton te kennen gegeven dat het voldoende inlichtingen van Lucern bekomen had en dien ten gevolge zijn voorstel ingetrokken. Daar Zurich en St.-Gall bij de stemming ditmaal niet met Bern instemden, verklaarden zich slechts tien en twee halve kantons voor de verzending dezer zaak aan de voormelde commissie, zoodat deze zich er niet mede zal hebben bezig te houden. Daarop is in omvraag gebragt of de landdag zich ten deze incompetent moest verklaren, of de zaak ter zijde te stellen door de orde van den dag, doch voor beide kwestien is geene meerderheid gevonden geworden.

Daar meergemelde commissie met haar rapport nog niet gereed is, is de landdagzitting tot nadere bijeenroeping opgeheven en zijn de leden huiswaarts gekeerd.

— Ter beurze waren genoteerd: 5 pCt. 118,15; 3 pCt. 85,15; Nap. r. 101,75; Spanje 5 pCt. 39; 3 pCt. 41¹/₈; Rom. L. 106.

ENGELAND.

LONDEN, den 15den Maart.

Volgens een onzer dagbladen, zou den 11den dezer een mislukte aanslag op het leven van prins *Albert* zijn gedaan. De *Morning-Cronicle* verhaalt het ook, doch om het publiek voor overdrijving te waarschuwen. De prins reed te paard bij de Constitution-Hill, toen een man, op een grijs paard gezeten, hem liet voorbij rijden. Naauwelijks was de prins voorbij, of men hoorde het geluid van een windroer, en zag den man op het grijze paard met eene groote snelheid de vlugt nemen. Eenige van het gevolg des prinsen vervolgden hem, doch konden hem niet inhalen. De prins is intusschen niet getroffen.

— De Britsche consul-generaal te Tanger, de bekende heer *Drummond Hay*, is dezer dagen overleden.

— Er zijn thans in onze havens gereed, om zee te kiezen, dertien linieschepen en zeven fregatten van 50 stukken, gezamenlijk met 12,000 koppen, voor het meerendeel bestemd om in de buitenlandsche Staten dienst te doen.

— De *Times* bevat een artikel dat, onder het opschrift: *Akeligheden van Londen*, eene waarlijk akelige bijdrage levert tot de geschiedenis dezer reuzenstad, wier uitgestrektheid langzamerhand [illegible] heeft overschreden. De meeste kerkhoven van Londen, namelijk, liggen nog in de stad zelve, en niet zelden in de volkrijkste wijken, onmiddellijk aan de straat zelve, van wier trottoirs men met de hand de kruisen bereiken kan. Een zoodanig kerkhof onder anderen is gelegen bij de Spafields-kapel, in de Egmouthstreet, Clerkenwell. Het is twee acres groot, en sedert 50 jaren worden op hetzelve door elkander jaarlijks 1500 lijken begraven! De buren hebben zich nu tot het bestuur gewend en geklaagd, dat zij het wegens den ondragelijken stank der lijken niet langer kunnen uithouden; wie maar eenigzins kan, verlaat de buurt. Winzucht der grondbezitters, gepaard met de kostbaarheid der begraafplaatsen, hebben aanleiding gegeven tot het gruwelijk misbruik, dat lijken, die slechts eenige dagen onder den grond lagen, weder opgegraven, met de spade des doodgravers in stukken gehouwen en verbrand werden, om voor anderen plaats te maken.

— De kapitein van een Amerikaansch schip, zich van Sidney naar Valparaiso begevende, heeft, tusschen Otaheite en deze laatste haven, een nieuw eiland ontdekt op 21° 10′ ZBr. en 138° 54′ WL. Het eiland heeft ongeveer 6 mijlen in den omtrek, en is geheel met kokosboomen begroeid. De Amerikaansche kapitein heeft hetzelve, naar zijn schip, het *Eiland des Geloofs*, genoemd.

— Gisteren waren de 3 pCt. 99⁷/₈; Nederland 2¹/₂ pCt. 63⁵/₁₆; 4 pCt. 99¹/₂; Spanje 5 pCt. 30; 3 pCt. 41; Portugal 70.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 17den Maart.

De minister van finantien heeft bekend gemaakt, ter uitvoering van Art. 3 der wet van 27 December 1840, dat het gezamentlijk bedrag van de schatkist-billetten, daargesteld krachtens de wetten van 27 Dec. 1840 en 19 Junij 1843, welke op den 1sten dezer nog in omloop waren, beliep eene som van ƒ 2,481,800.

— In ons vorig nommer hebben wij slechts een kort verslag kunnen geven van de beraadslaging in de Tweede Kamer der Staten Generaal van ll. vrijdag, na dat besloten was onmiddelijk over het verzoekschrift van ingezetenen der stad Amsterdam, belang

hebbende bij de kolonie Suriname, te beraadslagen. Na dat Z. Exc. de minister van kolonien in eene uitgebreide rede het woord over deze zaak gevoerd had, hebben nog de volgende leden gesproken:

De heer *van Goltstein* vraagt het woord, en zegt alleen het standpunt te zullen opgeven, waarop de zaak thans gebragt is. Er is een adres aan deze Kamer ingediend van een aantal achtenswaardige ingezetenen der hoofdstad, van de aanzienlijksten onder den handelstand, die allen met hart en ziel aan den Koning en het Vaderland verknocht zijn, die in tijd van nood het Vaderland met al hun vermogen hebben geschraagd; het is dus niet te veel gezegd wanneer Spr. beweert, dat geloof moet worden gehecht aan de personen. Zij hebben eene klagt ingediend over verkeerde handelingen van het bestuur; zij beschuldigen hetzelve dat de Koloniën ten gronde gerigt worden, en dat de genomen maatregelen de schennis van grondwettige bepalingen in zich bevatten. Men heeft daarop gehoord het antwoord van Z. Exc. den minister. Z. Exc. heeft gezegd dat dit alles berustte op eene verkeerde voorstelling der zaak, en dat de adressanten zich aan misleiding hadden schuldig gemaakt. In dien stand van zaken is het van het grootste belang, de waarheid te kennen; daarom is noodig het instellen van een onderzoek door eene daartoe te benoemen commissie, overeenkomstig artikel 104 van het Reglement van orde, hetwelk bepaalt, dat, wanneer verzoekschriften loopen over onderwerpen, die tot de dadelijke en regtstreeksche bemoeijingen der Kamer behooren, de commissie van de verzoekschriften tot de benoeming eener bijzondere commissie kan concluderen, aan welke wordt opgedragen, om, na naauwkeurig onderzoek der daadzaken, omtrent de te nemen maatregelen een bepaald voorstel te doen. Dit voorstel doet spreker bij deze. Het geldt hier eene klagte over handelingen, die de koloniën ten gronde rigten en over maatregelen strijdig met de Grondwet. De Minister heeft openlijk verklaard, dat er anarchie heerscht in de kolonie Suriname, het schijnt ook dat de Regering niet bij magte is de orde en rust aldaar te handhaven en te waarborgen; het schijnt dat de inrigtingen van het bestuur niet voldoende zijn; dat het stelsel van autocratie door hetzelve wordt voorgestaan, een stelsel zoo in strijd met den aangeboren aard der Nederlanders. En het zijn derhalve deze redenen, die spreker doen besluiten om voor te stellen de benoeming eener commissie als bedoeld is bij art 104 van het reglement van Orde.

De Heer *Thorbecke* doet hulde aan de wijze, waarop Z. Exc. de kamer in deze zaak heeft ingelicht. Men heeft zich wel eens beklaagd over het onvolledige in het bekomen van inlichtingen, doch de zeer uitvoerige rede van Z. Exc. is het bewijs van het hooge gewigt dat Z. Exc. in de zaken der koloniën stelt. Dit komt ook overeen met de woorden, vervat in Zr. Ms. Troonrede, en met die opgenomen in het adres van antwoord over de zaken der koloniën. Doch hoe belangrijk de gegevene inlichtingen ook mogen zijn, ze zijn nog niet genoeg om een oordeel te vellen. De commissie zelve heeft verklaard dat zij al de bijlagen nog niet onderzocht heeft; het rapport bevat dus geenszins al wat door de adressanten is bijgebragt. Daardoor heeft de kamer slechts een onvolledige kennis van de zaak genomen. Daarom ondersteunt spreker het voorstel eerst gedaan door den heer *van Dam* en nu door den heer *van Goltstein*.

De heer *Bruce* merkt op, dat het hier eene vraag geldt, van veruitziende gevolgen, van groot gewigt; hij herinnert dat door de Commissie van petitien is voorgesteld, nederlegging ter griffie en renvooij aan den Minister ter bekoming van inlichtingen. Na dat die inlichtingen en mededeelingen zijn gegeven, wordt er voorgesteld om eene Commissie tot verder onderzoek te benoemen. Doch Spr. meent 1°. dat het nog onzeker is, of de zaak wel tot de regtstreeksche bemoeijingen dezer Kamer behoort; en 2°. of de bezwaren der adressanten, na de ontvangen mededeelingen niet zijn vervallen. In allen gevalle meent Spr. dat men moet wachten tot dat de redevoering van Z. Exc. in de *Staats-Courant* zal zijn opgenomen, opdat men nader beslisse wat noodzakelijk zij; derhalve stelt Spr. voor, de beslissing omtrent de benoeming der Commissie uit te stellen tot eene nadere Zitting.

De heer *van Dam* vraagt alleen het woord omdat de vorige spreker zeide, dat het twijfelachtig was of de onderhavige zaak tot de bevoegdheid der Tweede Kamer behoorde.

Als in een adres van achtenswaardige handelaren gezegd wordt, dat de voorschriften der Grondwet zijn miskend, dan weet spreker niet welke twijfel er over de bevoegdheid der Kamer tot het onderzoek daarvan kan bestaan. Ook hij heeft met groote belangstelling de gegevene inlichtingen van den minister gevolgd, maar hij houdt dezelve niet als reden opleverende tot uitstel, maar wel tot bespoediging, die inlichtingen zullen een bestanddeel uitmaken van het oordeel der in te stellen Commissie; en hij gelooft, dat de waardigheid der Kamer medebrengt, om niet terug te deinzen voor dat onderzoek; de handhaving der Grondwet en het niet dulden dat daarvan afgeweken worde, is de pligt der vertegenwoordiging; en wanneer dan voorname ingezetenen over schending van dezelve klagen, dan is het pligt en vereischte, dat de vergadering dadelijk beslisse dat dit onderzocht worde.

De heer *Bruce* antwoordde aangaande de verwondering van den vorigen spreker over den geopperden twijfel of deze zaak wel behoort tot de regtstreeksche bemoeijing der Kamer, daar waar het betreft de schending der Grondwet. Waar die schending bestaat, ja, daar is de Kamer voorzeker bevoegd; maar, waar dezelve wordt aangevoerd in een of ander adres, daar niet, en wanneer nu een onderzoek deswege aan eene commissie moet worden opgedragen, dan heeft men regt, dat dit besluit genomen worde na ruime kennis van zaken; want dan zal immers een bezadigd onderzoek veel beter zijn dan eene overijlde beslissing.

De heer *Wichers* zegt, dat op dit oogenblik de tijd der beslissing daar is, en ondersteunt het voorstel van den heer *Goltstein;* men is het oneens over de daadzaken. De Minister legt aan de kolonisten ten laste, dat het slavenreglement de ware oorzaak van het geschil is; dit schijnt te strijden met den inhoud van het adres op dit punt. Men heeft almede van Z. Exc. gehoord, dat de oorzaak van het verval der Kolonie gelegen is daarin dat de eigenaars, te Amsterdam wonende, slechts administrateurs en rentmeesters in Suriname hebben, men weet ook dat die rentmeesters tevens voor een groot gedeelte mede-eigenaars zijn; de adressanten beweren, dat de genomen maatregelen strijdig zijn met het octrooi van 1682. Hoe men de zaak dus beschouwt, er bestaan alle termen om eene commissie te benoemen.

De heer *van Naamen* zegt: dat hij in de vergadering der commissie tot de verzoekschriften niet behoord heeft tot diegenen, die verlangden eene commissie volgens art. 104 van het Reglement van Orde te benoemen; hij meende, dat de commissie zich moest bepalen tot het voorstel, om het request ter Griffie te deponeren, en verder een besluit te nemen als met de waardigheid der Kamer strookte.

De Heer *Verweij-Mejan* zegt, dat, hoe gewigtiger deze taak hem toeschijnt, hoe meer pligt het is om met behoedzaamheid te werk te gaan. Men heeft voorgesteld de benoeming eener afzonderlijke commissie; hij deinst daarvoor niet terug, doch meent, dat bij de toepassing van dit artikel zich vele moeijelijkheden voordoen; het middel is, wat men in den parlementairen zin noemt het *droit d'enquête;* hij wenschte daarvan alleen in den uitersten nood gebruik te maken, wanneer er geen middel overblijft. Na de uitvoerige rede des ministers, welke alle overweging verdient, deelt hij het gevoelen van den Heer *Bruce*, om eerst nadat die rede zal zijn gedrukt en regelmatig overwogen, te beslissen over de kwestie van het instellen eener bijzondere commissie. Spreker is dus voor een uitstel der zaak.

De Heer *de Kempenaer* zegt, dat, wanneer een onderwerp zoo gewigtig is als het onderhavige, het dan pligt is om aan het onderzoek daaraan alles te besteden wat ter beschikking is. Dat middel stelt men nu voor. Men doet dit niet met overijling als er eene commissie benoemd wordt om de zaak te onderzoeken? Als men nu eene beslissing wilde nemen, ja, dan bestond er overijling. Men vraagt of het middel wel aangewend moet worden, of het niet is de instelling van een *droit d'enquête*, doch alle redeneringen over de bruikbaarheid van het middel komen voorzeker niet meer te pas, als in het reglement zelve de bepaling is opgenomen, waarmede de regering zich bij de zamenstelling heeft vereenigd.

Men heeft geen vrees voor het onderzoek, zegt men, maar men wil uitstellen, daar waar het geldt de teederste belangen van onderscheidene voorname handelshuizen der hoofdstad, van een aanzienlijk deel der natie. En waarom wil men uitstellen? Omdat de redevoering van Z. Exc. nog niet is gedrukt, maar als men dan die rede *gedrukt* zal hebben gelezen, zal men dan meer ingelicht zijn dan thans. Neen, wanneer het zulke belangen geldt dan is het pligt zich meer moeite te geven; dan is het pligt te hooren de gronden des verdedigers, om dan te beslissen of de verdediging opweegt, of de aanklagt gegrond is dan niet. Ook ik, zegt de Spreker, heb die redevoering met de meeste belangstelling nagegaan; ik heb dezelve bijkans geheel op schrift, veel is er dat ter zake dienende is; veel wat ter zake afdoende maar niet beslissend is; maar in alle deelen vordert dit alles een nader onderzoek. En is thans dat onderzoek niet dubbel noodzakelijk, nu de Commissie tot de verzoekschriften zelve verklaard heeft de bijdragen tot het adres nog niet te hebben ingezien. Men lette wel, het *besluit* over de zaak wordt thans niet gevorderd; verre van daar, maar alleen het middel moet worden aangegrepen, om later te kunnen komen tot een verstandig en wijs besluit.

De heer *Luzac* kan niet nalaten met een enkel woord te herinneren dat het request reeds sedert den 21 Februarij is ingediend; dat het zeer weinige dagen daarna bij de leden gedrukt is ontvangen.

Het gevoelen der kamer over het hooge belang der zaak zal gevestigd zijn. Men kon verwachten eene verdediging, die spreker insgelijks met belangstelling heeft nagegaan, maar, nu hij het voorstel tot benoeming eener commissie heeft hooren bestrijden, moet hij aanmerken dat uitstel geen nut kan brengen. Na lezing van het uitgewerkte stuk door Z. Exc. den Minister voorgedragen, zal toch wel niemand eene andere beslissing nemen, dan om een nader onderzoek in te stellen en alle uitstel is maar tijdverlies.

Niemand meer het woord vragende, verklaart de Voorzitter de beraadslagingen gesloten, en daar de prioriteit steeds gegeven wordt aan het voorstel door de commissie tot de verzoekschriften gedaan, zou dit het andere voorstel voorafgaan; doch, aangezien de Heer *Bruce* eene motie van orde heeft gedaan en wel, om de beslissing over dat laatste voorstel uit te stellen, zal deze motie thans in omvraag gebragt worden. Bij hoofdelijke stemming wordt, met 37 tegen 13 stemmen, daartoe besloten.

Tegen het uitstel hebben zich verklaard de Heeren: *de Man*, *van Golstein*, *Thorbecke*, *de Kempenaer*, *Wichers*, *van Heeckeren*, *Anemaet*, *Corver-Hooft*, *Schooneveld*, *van Dam van Isselt*, *Strens*, *van Rosenthal* en *Luzac*.

Niets meer aan de orde van den dag zijnde, wordt de vergadering tot nadere bijeenroeping gesloten.

(Deze bijeenroeping zal waarschijnelijk zijn kort na Paschen.)

-- Uit Gorinchem schrijft men:

»Gisteren avond, den 13den dezer, omstreeks half elf, werd in den banne dezer stad aan den straatweg, een hevige brand bespeurt, ontstaan in de boerderij van *Barend Bremer*. In weerwil van de spoedig toegesnelde hulp, is noch van de gebouwen, noch van het huisraad, op een paar bedden na, noch van het veevoeder, noch van het vee iets kunnen gered worden: 17 runderen en 5 paarden, zijn de prooi der vlammen geworden. Hoe de brand is aangekomen weet men niet; gelukkig was er niet veel wind, en deszelfs rigting zoodanig, dat de naburige woningen bewaard zijn gebleven. De gebouwen en het vee zijn verzekerd, namelijk het huis voor *f* 3330, bij de Bataafsche maatschappij; en het vee, inboedel enz. voor *f* 4300 bij de Tielsche maatschappij."

— In de namiddag van den 9den is in eene boerenhuizing onder het dorp Tjerkwerd, nabij Bolsward, door *J. Luitzens* als huurder bewoond, brand ontstaan, met dat gevolg, dat behalve een gedeelte van het voorhuis, alles tot op den grond is afgebrand. Slechts een gedeelte van den inboedel, benevens ongeveer twintig koeijen heeft men uit huis en schuur kunnen redden, terwijl zeventien stuks vee, waaronder vier melkkoeijen, bij den brand zijn omgekomen. Als bijzonderheden van deze ramp, verhaalt men, dat de boer en boerin dien middag bij iemand in de nabijheid een bezoek waren gaan afleggen en de knecht en meid hadden te huis gelaten. Toen de eerste buiten 's huis eenige bezigheden had te verrigten, had de meid in het binnenhuis vuur aangelegd om het karnwater heet te maken. De knecht, na eenigen tijd weer in huis komende, om het vee te voederen, bespeurde licht nabij den schoorsteen. Hij gaat dadelijk de oorzaak hiervan onderzoeken, en bevindt nu tot zijn schrik en verbazing, dat eene partij takken en andere ligte brandstoffen, welke onvoorzigtig rondom den boezem van den schoorsteen waren gelegd, vlam hadden gevat. Voor dat hij zulks kon aanbrengen, deelde de vlam zich onmiddellijk mede en sloeg spoedig tot het hooi over. Nu was er aan geen blusschen meer te denken, en trachtte men slechts te redden wat mogelijk was. Bij de terugkomst van den boer en boerin vonden deze het huis, dat zij kort te voren hadden verlaten, reeds geheel in de asch gelegd.

Uit Leiden schrijft men van den 15den:

» Aan het Observatorium onzer Hoogeschool is heden het berigt ontvangen, dat de heer *de Vico*, directeur van het Observatorium te Rome, den 25 Februarij jl. eene nieuwe komeet ontdekt heeft, die zich toen in het sterrebeeld de *Groote Beer*, nabij de ster γ of *Phecda* ophield. Die komeet is ook den 10 Maart op het Observatorium te Hamburg waargenomen en bevond zich toen nabij de sterren λ en μ van den *Grooten Beer*, zoodat zij zich naar het sterrebeeld *de Kreeft* beweegt. Er zijn thans niet minder dan vier kometen zigtbaar. 1°. De nieuwe komeet door den heer *de Vico* ontdekt. 2°. De komeet, ontdekt den 7. Febr. door den heer *Peters* te Napels. 3°. De komeet, ontdekt den 28 December 1844, door den heer *d'Arrest* te Berlijn. 4°. De komeet, welke de heer *Mauvais* te Parijs den 7. Julij 1844 ontdekte en die nu weder genoeg tot de Noordpool genaderd is, om in Europa waargenomen te kunnen worden.

In de *Provinciale Vriesche Courant* vindt men vermeld, dat eene vergelijking van de weerkundige waarnemingen aldaar, met die buiten Haarlem dagelijks gedaan en vermeld in den *Konst- en Letterbode*, het bewijs oplevert dat de tegenwoordige koude alles wat in bijna zestig jaren voorviel, nog zeer verre overtreft. Op den 13den dezer was aldaar, des avonds ten half twaalf ure, een thermometer, op wier deugdelijkheid men staat kan maken, 6 graden *Fahrenheit* en was den volgenden ochtend ten half zeven ure zelfs tot $1^1/_2$ graad gedaald, waarbij zich nog een nog lagere stand, zelfs tot het nulpunt, even vóór zonsopgang gereedelijk vermoeden laat. Daarentegen vindt men, voor alle maanden Maart sedert 1788, op de *gewone* waarnemingstijden, slechts eenmaal eene temperatuur van beneden de 20 graden, te weten den 5 Maart 1796 's morgens; hoedanige in Maart 1845 alléén, op vermoedelijk overeenkomstige uren, tot nu toe *achttien* malen plaats vond. Voor buitengewone waarnemingsuren telt het evengenoemde tijdvak jaren in zijn geheel slechts elf zulke lage thermometerstanden, waarvan de laagste was 13°, den 6den Maarts 1800 's nachts. Vergeleek men wijders de gemiddelde temperatuur in de veertien eerste dagen der tegenwoordige maand met die in de maand Maart 1796 en 1800, welke waarschijnlijk de koudste van alle vroegere zijn, dan werden de volgende uitkomsten verkregen:

Maart	1796	gemiddelde temperatuur	$33^1/_2$°
—	1800	— —	$30^1/_2$°
—	1845	— —	22°.

Een en ander leverde zulke in 't oog loopende verschillen op, dat de eerste helft van Maart 1845, in de schatting der meteorologen, welligt nog na eeuwen lange waarnemingen, wegens hare strenge koude hoogst opmerkelijk zal blijven.

Uit Elseneur schrijft men van den 3den dezer:

» Thans nu het ijs dat de Sund bedekt eene dikte van meer dan twee voeten heeft, en dus zeer sterk is, is het getal voetgangers die zich van Elseneur (Denemarken) naar Helsinborg (Zweden) en omgekeerd begeven, zoo aanzienlijk geworden dat hun getal dagelijks meer dan 5000 bedraagt. Van eenige hoogte op de kust gezien levert de Sund thans een buitengewoon vreemd schouwspel op. Men ziet twee lange, zich slangsgewijs voortbewegende kolonnen van lieden, van het hoofd tot de voeten in de kleederen gewikkeld, wier meer of minder donkere kleur scherp afsteekt met de schitterende witheid van de sneeuw welke het ijs bedekt; men voege hierbij de in de beide havens door het ijs geboeide, onbeweeglijk liggende schepen met hunne naakte en zwarte masten, de met allerlei kleuren en vlaggen versierde tenten, hier en daar over de breedte van de Sund verspreid, 't welk het geheel iets fantastisch geeft, en den aanschouwer zou kunnen doen gelooven dat hij in eene andere wereld is verplaatst."

In ons nommer van 9 dezer hebben wij reeds een uittreksel medegedeeld uit den Hollandschen Mercurius van het jaar 1667. Van dezelfde geachte hand welke ons tot die mededeeling in de gelegenheid stelde, ontvangen wij thans een ander berigt over den strengen winter van het jaar 1608—1609, getrokken uit de *Gedenkwaardige Historien van het begin des werelds tot het einde van 't jaar 1700, door G. van Spaan* (*'s Hage* 1705, in 8°). Aldaar leest men (Blz. 179-180):

In 't jaar 1608 deed het den ganschen zomer bijna niets als regenen; hierdoor rees de kaas tot 13 guldens het honderd pond, en de boter tot 112 guldens de ton. Den 19 December begon het te vriezen, toen dooiden'd tot Nieuwe Jaar, wanneer het wederom begonde te vriezen, en dat zoo fel, dat alle stroomen als bruggen bevrozen, zelfs lag de Zuider Zee zoo vast als een dijk: zeker kapitein monsterde er uit curieusheid een compagnie zoldaten op: men kon veilig van Texel op de Wieringa, en voorts op alle de Nederlandsche stroomen en revieren gaan en rijden, en dat te voet en te paard, met wagens of sleden; desgelijks reed men van Harlingen na Amsterdam en wederom. Den 14, 15, 16 en 17 Januari knelde de vorst zoodanig, dat eenige de ooren van 't hoofd, en bladders in 't aangezicht vrozen; men vond de kinderen dood in de wieg; in de diepste kelders bevroos bier en wijn zoo hard als een steen; het heet brood uit den oven, was in korten tijd mede zoo hard als een steen bevrozen. In Engeland reed men zes weken lang over de revier de Teems. Te Parijs stookten de rijken voor de arme lieden groote vuuren op de straaten. De vissen stierven in 't water, en de vogels in de lugt van de doordringende koude. In de bovenkwartieren kwamen vele wolven te voorschijn. In Zeeland was niet weinig krimpraad van brand, (gebrek aan brandstof) alzooze wegens de slapheid van den voorleden winter, hun zelfs weinig voorzien hadden. Te Benningbroek spleet een essenboom, die 200 jaren gestaan hadde, van onderen tot boven toe, door de vorst: uitstekend vele wijngaarden vrozen mede dood. In dit felle weder kwam den Marquis *Spinola* met

40 paarden, 9 muilen, 4 koetzen, en 150 sleden met bagagie, de Maas afzakken en arriveerde alhier te Rotterdam. Voor Antwerpen reed men over de revier de Schelde als dol, doch het bewam'er haast als den hond de worst, want het ijs eindelijk losbarstende, dreven omtrent 300 menschen na de zee, dog tot een gelukje wierden z'er nog bij Kalloo, twee mijlen van Antwerpen, met schuiten afgehaald."

TEN VOORDEELE DER ARMEN.

Het Bestuur der VEREENIGING TOT AANMOEDIGING DER BEELDENDE KUNST, alhier, diep bewogen met het droevig lot van zoo vele verarmde natuurgenooten, welke onder de even gestrenge als langdurige koude gevoelig gebukt gaan, en wenschende zoo veel doenlijk hieraan mede te gemoet te komen, en tevens het nuttige met het aangename te vereenigen, heeft besloten om *voorloopig* gedurende drie dagen, onder medewerking van eenige beoefenaars of voorstanders der Kunst te dezer stede, eene OPENBARE TENTOONSTELLING TE HOUDEN VAN SCHILDERIJEN EN ANDERE KUNSTVOORWERPEN, in de groote Boven-voorzaal op het Stadhuis, daartoe welwillend door het Ed. Achtb. Bestuur dezer Stad afgestaan.

De gemelde Tentoonstelling zal geopend worden op *Dingsdag den* 18. *dezer*, des voormiddags ten $11^{1}/_{2}$ en gesloten ten $1^{1}/_{2}$ uren, en evenzoo de daaraanvolgende dagen.

De opbrengst derzelve zal, na aftrek van eenige weinige onvermijdelijke kosten, GEHEEL TEN VOORDEELE DER ARMEN strekken.

De Entrée is bepaald op 50 Cents voor ieder persoon, waarvoor men echter ook kaartjes zal bekomen, geschikt om de Armen ter hand te stellen, t. w. het zij bons voor roggebrood of Steenkolen, (te bekomen bij iederen Bakker of Handelaar in Steenkolen, welken de houder van de bon zelve zal verkiezen), dan wel bons tot aankoop van Kleedingstukken in het Magazijn, in de Kraanstraat, aan de Haven, Wijk D, n°. 373, alhier.

Het opgemeld Bestuur durft zich vleijen, dat dit deszelfs voornemen, ook uit aanmerking van den zoo buitengewonen strengen winter, algemeen bijval en deelneming zal verwekken, en neemt de vrijheid zich bij ieder bezitter van kunst aan te bevelen, ter bekoming van voorwerpen om de Tentoonstelling luister bij te zetten; zullende er tot ontvangst derzelve steeds een der Leden van Bestuur ten locale voornoemd aanwezig zijn, op *Dingsdag den* 18. *dezer*, van des morgens 9 uren, en voorts op de dagen en uren der Tentoonstelling.

De bons zijn van heden af te bekomen bij de Uitgevers dezes.

NAMENS HET BESTUUR VOORNOEMD:
F. J. JESPERS, *Voorzitter.*
J. A. VAN DER BURGH, *Secretaris.*

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van ll. Zaturdag waren genoteerd: Ned. $2^{1}/_{2}$ pCt. $64^{5}/_{8}$; 3 pCt. $79^{1}/_{2}$; 4 pCt. $99^{7}/_{8}$; Amort.-Syndic. $4^{1}/_{2}$ pCt. $100^{1}/_{16}$; $3^{1}/_{2}$ pCt. $93^{1}/_{2}$; Handelm. $150^{1}/_{4}$; O. Ind. Leening 4 pCt. $99^{3}/_{4}$; Aand. Arnh. Spoorw. $111^{1}/_{2}$; Rusland $108^{7}/_{8}$; Certific. 6 pCt. $76^{3}/_{4}$; 4 pCt. $93^{1}/_{4}$; Id. *Stiegl.* $91^{15}/_{16}$; Spanje $25^{1}/_{8}$; Onbep. St. $24^{1}/_{2}$; Coupons $27^{3}/_{4}$; Nieuwe 3 pCt. 43; Portug. 3 pCt. $68^{7}/_{8}$; Id. 5 pCt. $33^{1}/_{4}$; Oost. Metall. $111^{3}/_{8}$; Griekenl. 13; Braz. 5 pCt. 92.

Advertentiën.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.